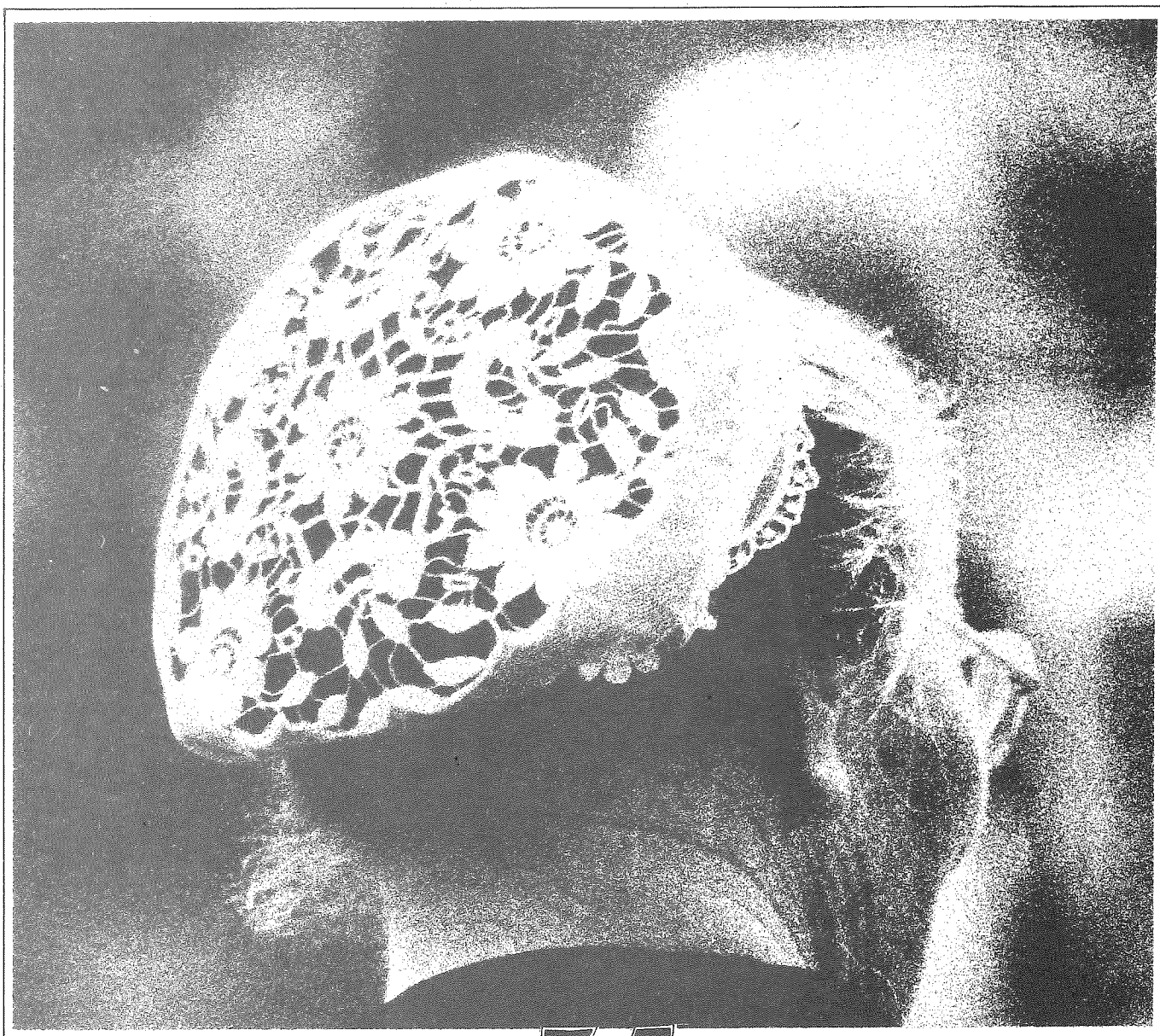

Kelou Bro Dardoup n°3

«Tro dro Landelo»

KAZETENN AR MENEZ

EMBANNADURIOU SKOL AN EMSAV

AN EMBANNADURIOU-MAÑ A C'HELLIT GOULENN...

-KASEDIGOÛ-

- Keloù bro Dardoup niv. 1
- Keloù bro Dardoup niv. 2
 - "Chan ha Yann deus Kerzuoc'h Pleiben"
- Keloù bro Dardoup niv. 3
 - "Tro dro Landelo"
- Musique bretonne : Dardoup
- Fest-deiz fest-noz da Sul Fask ba'r C'hastell Nevez.

-KAIEROÛ HA LEVRIOÛ-

- Kaier keloù bro Dardoup niv. 1
- Levr "Chan ha Yann deus Kerzuoc'h Pleiben" keloù bro dardoup niv.2
- Levr "Tro dro Landelo" Keloù bro dardoup niv. 3

...DIGANT

YANN MEUR

9, straed J.M. Birrien

29119 KASTELL NEVEZ AR FAOU

PE

KAZETENN AR MENEZ

Beurc'hoat - BERRIEN

29218 AN UHELGOAD

PENNADOU KAOZ enrollet gant Anna-Vari MARZIN
ba' Landelo ha Kleden

KANAOUENNOU enrollet gant YANN MEUR
ba' Plone ha Kastell Nevez

SKRID savet gant YANN MEUR hag A.V. MARZIN

POLTREJOU gant Andre HELLEG

MAKETENN gant Lena LOUARN

EMBANNER SKOL AN EMSAV

'ba Menez Banal gant Armand Puihandr

Ar c'hasedig kentañ a oa bet graet gant tud deus ar C'hastell Nevez, an eil hini oa ur gontadenn gant J.L. AN DU deus Plone, ha bremañ evit an trede hini e vo klevet tud deus Landelo.

Emañ Landelo etre Karaez hag ar C'hastell Nevez. An dud a zo o kaozeal e-barzh ar c'hasedig a zo o vevañ e-barzh ar barrez bremañ. Mes lod deusoute a zo ganet e-barzh e-lec'h all. Ur wech dimezet int deut e-barzh Landelo deus ar parrezioù tro-wardro. Deus Kleden Poher e ta H. MARZIN hag A. GUYADER ha deus Lennon e ta M. KADET. Ablamour d'an dra-se marteze e vo kavet modoù disheñvel da gaozeal. Al lod brasañ deus an amzer omp bet da gavet an dud e-barzh o zi, a-benn daspugn pennadoù-kaoz, kanaouennoù, rimadelloù... Gwechoù all, int bet enrollet e-pad beilhadegoù graet e-barzh ur staj brezhoneg savet e-barzh Landelo e-pad miz Eost gant Despenurien Bro Dardoup ('zo deut da vezañ "Kazetenn ar Menez").

Anna-Vari MARZIN

KASTELL GALL

(kontet gant Armand Puilhandr deus Menez Banal, Landelo).

Ar c'hoshañ 'vez kavet Kastell Gall, anv Kastell Gall ba' 'n Istor eo tro ar bloavezh 1300. D'ar bloavezh, tro ar bloavezh 1300 oa paseet d'un den, paseet peotramant roet d'un den a oa e anv de Kermelleg. N'ouzon ket deus pelec'h 'oaint deut na petra 'n doaint bet graet, n'ouzon ket gwall gaer, met d'ar bloavezh 1300 vez kavet tres deus oute.

Tro ar bloavezh 1400 warlerc'h, 1420 matrese, e oa unan deus oute, Yann Kermelleg, hag e oa chambellan deus an Dug Jean V ba' Roazhon. Hag hennezh oa unan deus an noblañsoù bras ar vro, ha Jean V an Dug a oa bet tapet ha lakaet prisonier ba' ur maner kozh bennak, hag hemañ, Jean de Kermelleg a oa aet da heul hag 'n doa paseet nebeut mizioù ba'n toull asambles gantañ. Ha, pa oa deut an Dug, an Dug Jean V, pa oa-eñ deut maez deus an toull, ken fouget all evel oa-eñ bet gant e... Kermelleg oa... 'n doa roet ur bern douarou dezhañ, peogwir 'n doa sikouret anezhañ mat, 'n doa roet ur bern douarou dezhañ, ba' Logivi-Plougras, Koad Befo ; hag un nebeut bloavezhioù warlerc'h 'n doa roet droad dezhañ, droad justis bras : droad da jujiñ an dud, d'al laeron, d'ar re o doa lazhet, ha da lazhañ anezho e-unan pa nizent graet re a zroug.

Warlerc'h, un nebeut bloavezhioù -an dra-se oa tro ar bloavezh 1420- tro ar bloavezh 1435 matrese pe e-giz-se neuze, hennezh : J. de Kermelleg, (matrese a oa pinvidik bras hag, kasi sur 'n doa ken 'met ur verc'h anezhañ) 'n doa roet e verc'h da unan e vize graet Chastel deus outañ : Chastel de Mêle. Setu aze tout pezh 'm eus klevet aze. Warlerc'h tro ar bloavezh pemzek kant... nann diwezhatoc'h un tamm mat : 1550, unan deus e baotred, deus e baotred bihan pell warlerc'h,

oa e anv François du Chastel, hag hennezh oa pinvidik bras papred, ha pizh pemoc'h oa-eñ ivez, hag e oa euredet da zigentañ da unan a vize graet Marie de Keroulaz. Honnezh a oa deus kostez Leon aze un tu bennak. Hag honnezh, Marie de Keroulaz, 'zo bet graet ur son warni, hag ar son-mañ moarvat, vez kavet 'barzh "Barzhaz Breizh" papred. Hag ar plac'h 'tañ, hervez ar son, a gave gwelloc'h chom gant tud yaouank he bro, met peogwir hemañ a oa pinvidik, he mamm he doa roet anezhi dezhañ. Hag ar re-mañ a lar e oa-hi marv daou pe dri miz warlerc'h oa-hi degouezhet. Ha koulskoude an istor a lar eo bet daou pe dri grouadur deus outañ, setu sur awalc'h ne oa ket marv diouzhtu anezhi. Feiz ! ur mare bennak e oa-hi marv, ha hemañ all, emichañs, faote ket dezhañ chom intañv, oa euredet d'unan all e vize graet Catherine de Kelin deus outi. Bon ! Marv homañ all adarre, tapet ur wreg all, ha homañ a oa Anne de Kerouze he anv. Pinvidik bras oa-eñ hag... met moarvat ne oa ket deus ar re gourajusañ tout anezhañ peogwir ba' -an dra-se a oa 'pad brezel al "ligue", pa oa bet ar "Fontenelle", ar re-se c'hoari tout dre amañ- ha eñ oa "chef" ba' Kemperle. Hag un devezh e oa degouezhet ar soudarded warnañ hag 'n doa troc'het kuit kreiz an noz, lakaet dilhad merc'hed, ha deut da guzhat ba' Kastell Gall aze en dro diouzhtu. Hag aze e oa-eñ marv peuzfonnus, warlerc'h an taol-se, hag e oa graet ur bez dezhañ neuze, ur bez... O Feiz ! ur bez brav, O ! Lakaet war-c'horre e vez... hag ar "statu" da heul a zo bet distrujet 'pad ar Revolution. Ar re-se a oa lakaet ba' iliz Landelo. Ha bremañ, ar statu hag ar bez a zo ba'r "musee" ba' Kemper. Kazi sur n'emañ ket tout peogwir ar mein a oa deus kostez ar bez -mein bras- ar re-se a oa bet chomet strewet pad pell ba' r vered ba' Landelo, ha pa oa savet an iliz nevez ba' Landelo en dro e oaint lakaet kostez. Setu 'blamour-se, dibaoe, ba' iliz Landelo zo mein e vez "blason du Chastell" (ha me oar petra tout aze)... zo nebeut mein deus ar c'hostez a vez gwelet "les armes" warne.

☐ baotr bihan neuze, a oa e anv Claude du Chastell. Hennezh a oa euredet tro ar bloavezh 1630 pe giz-se- hag e

wreg, 6 vloaz warlerc'h an eured, feiz !, he doa goulennet an divors deus outañ peogwir ne teue ket 'benn d'ober bugale, krouadur 'bet dezhi. Aet homañ kuit, dimezet d'unan all... Ben ! 'n doa gallet ober hini all 'bet dezhi, hag un devezh Markiz an Ti Meur -eñ e oa e anv, peseurt mod dija, de Karman- 'n doa komañset d'ober anezhi 'blamour hemañ ne teue ket 'benn d'ober bugale d'e wregoù ; hemañ all, Claude du Chastell a fulore hag e oaint aet da c'hoari an "duel", ha oa lazhet Markiz an Ti Meur. Aze war an taol-tañ an Ti-Meur ha Kastell n'eent ket dreist ken.

KASTELL GALL

Hag, un nebeut bloavezhioù warlerc'h peogwir eñ a oa pinvidik -Of ! pinvidik bras oa-eñ sur peogwir oa-eñ Kont deus sant Nazer, n'ouzon ket deus pelec'h tout- hag, un nebeut bloavezhioù warlerc'h eñ 'n doa gwerzhet e vaner kastell Gall d'unan a vize graet Jakez de Muzillac. Eñ a oa deut amañ deus kostez Gwened ha oa-eñ euredet d'ur plac'h a vize graet Catherine Douglas deus outi, ha honnezh a oa pennehêrez ba' Pratulo. Setu, deus ar gont-se neuze e oa aet Kastell Gall dindan Pratulo. Hag ur verc'h bennak moarvat o deuint bet peogwir ur Jeanne de Muzillac oa aet pennehêrez hag honnezh a zo bet badezet ba' Kastell Gall, tro ar bloavezh 1670 pe un dra bennak ar mod-se.

Hag ar plac'h tañ neuze a oa euredet d'unan a vize graet de Marboeuf deus outañ hag hennezh, Marboeuf, a zo bet koñsailher ba' Parlement de Bretagne (ar Breujoù) ba' Roazhon. E baotred, feiz, bugale 'n doa bet, unan oa Claude de Marboeuf, a oa badezet ba' iliz Landelo tro -me gav din d'ar bloavezh 1700. Hag hennezh a oa bet... me a gav din e oa-eñ bet prezidant deus ar Parlement ba' Roazhon. Hag unan all deus e vugale, oa Louis e anv, ha hennezh oa bet "gouverneur" (gouarnour) deus un enezenn : "L'ile de Corse" ; hag eñ 'ni eo oa bet da roiñ "bourse" (yalc'had) da Napoleon da vont d'ar skol, da Briennes, gav din, pe un tu bennak ar mod-se, e-lec'h e oa bet Napoleon o teskiñ bezañ soudard.

Hag e oa chomet ba' Kastell Gall dindan, papred dindan Pratulo ; met an hini diwezhañ deus ar re-se, deus ar ouenn-se, deus ar Marboeuf, an hini diwezhañ a oa lazhet ba' brezel ar Russie, ba'... enfin ! 'm eus ket soñj deus an anv, kaer, met ba' Retred de "Russie" oa-eñ lazhet papred Met 'benn neuze dija Kastell Gall a oa fermet araok oa... Kastell Gall ne oa ket... me n'ouzon ket hag eñ oa ur maner papred peotramant matrese 'benn neuze 'n doa komañset da gouezhañ dija ; met tro ar bloavezh seitek kant hanter bennak, Kastell

Gall 'benn neuze oa fermet dija d'unan a vize graet Théophile Postek des Iles, hag 'benn neuze ar c'hoadoù a oa gwerzhet, of ! matrese tregont vloaz e oa pe 40 vloaz e oa, ha goude-se Kastell Gall 'n deus ket bet padet giz maner sañset giz maner bras, met eksept daou pe dri pe bevar c'hant vloaz setu aze tout pe... war-lerc'h eo-eñ kouezhet peuzfonnus da ferm, hag ne vize ken 'met peizanted 'barzh evel 'zo bremañ.

Met, n'ouzon ket ba' pelec'h, peogwir keit eo bet Kastell Gall ba' Landelo giz maner bras, giz maner sañset priñsival ba' Landelo, nize droad ba' iliz, 'n doa droad ba' iliz Kerglov, 'n droad ba' ilizoù tout dre aze peogwir fermoù 'n doa partout. Met n'ouzon ket ba' pelec'h vize rentet ar Justis met me a gav din ba'... en dro da Gras Ruz ba' Landelo zo ur gwaremm a vize graet gwaremm ar Justis deus outi. Setu me a zo o klask gouzout hag eñ n'eo ket ba' eno 'ni eo e vize rentet ar Justis, hag eñ n'eo ket ba' eno e vize krouget an dud, hag-eñ n'eo ba' eno e vize ar pilev sañset evit lazhañ anezho neuze, ar re renke bezañ lazhet.

ECHU

SEBASTIAN AR BALP

(Kontet gant Armand Puihandr)

Sebastian ar Balp oa cheñ deus ar Bonedoù Ruz. Ha ma 'peus klevet kaoz deus ar Bonedoù Ruz... un dra-se 'zo ur ravolt oa bet tro ar bloavezh 1675. Dre amañ 'giz-mañ vez graet Bonedoù Ruz... ravolt ar Bonedoù Ruz ; en-dro da Roazhon vize graet Revolution ar paper timbr ; hag, ba' bro Vigouden, moarvat, n' doaint ket Bonedoù Ruz, int 'n doa Bonedoù Glas ; setu vize graet "les Bonnets Bleus" ba ' eno (peus ken 'met kompren bremañ).

Armand Puihandr o kontañ istor Sebastian Ar Balp

Ar Revolution oa partiet da zigentañ en-dro da Roazhon ha peuzfonnus war-lerc'h oa savet... -den ebet ne oar gwall gaer-peuzfonnus war-lerc'h oa savet ba' un ugent pe un tregont parrez bennak deus kreiz ar vro en-dro da Garaez. Hag aze he deus bet padet ar muiañ hag eo bet ar startañ. Met dija tout ar Finister kazimant tout eksept Leon zo bet savet... en em savet d'ar mare-se. Hag ar re er em save -an dud lare deus ar paper timbr met an dra-se n'eo ket gwir- ar re en em save kalz deus an noblañsoù, kalz deus an droadoù vize lakaet war an holen, ("la gabelle" vize graet deus an dra-se) moarvat oaint merzheriet mat d'ar mare-se.

Hag o cheñ dezhe, war bep parrez ec'h ae da c'hoari war e v/maner ha tout ; met un devezh oa savet ur cheñ dezhe, 'n doaint kavet unan a vize graet ar Balp deus outañ, "Sebastien Le Balp".

Hag hennezh, ar Balp, zo ganet ba' Kerglov ba' ur ger ha vez graet Meilh Meur. E dad oa meilher ba' eno. Hag emichañs 'n doa Sebastian... erfin d'ar paotr oa roet un tamm deskadurezh bennak dezhañ peogwir, pa oa-eñ euredet, e dad -François le Balp oa anv an hini kozh- 'n doa prenet ur... -d'ar mare-se vize gwerzhet droadoù, droad da vezañ noter, evel vez bremañ, 'vez gwerzhet ur ferm emichañs-beñ ! e dad 'n doa prenet un "étude de notaire" ma 'peus c'hoant, gant unan kozh bennak, un noter kozh bennak deus kostez Karaez a oa o vont d'ober e dilez. An dra-se oa... vize graet "les notaires royaux", vize graet deus oute.

Ba' Karaez oa 28 bennak deus oute, dindan justis an Dug, peotramant ar Roue (me n'ouzon ket petra eo gwall gaer). "M'enfin", ar Balp oa unan deus an 28. Hag en doa prenet droad da vezañ noter evit -me gav din- 1200 lur. An hini kozh oa sañset da roiñ 900 lur bennak, hag an tad kaer -peogwir ar Balp oa euredet d'unan a viz graet Anna Riou deus outi deus Magwaremm ba' Kerglov -hag an tad kaer oa sañset da roiñ- me gav din, 300 lur. Ha damaik 'larin deoc'h, 'blamour-se vez laret ar Balp zo bet ba'n prizon. Bet eo-eñ bet met -matrese oa ar wirionez tu gantañ- matrese oa bet o klask laerezh, erfin gwelet 'vo damaik.

¶ Ha da zigentañ oa deut da chom ba' ti e wreg ba' Magwaremm. Hag, war-lerc'h int deut da chom ba' Garzh-an-groaz, ba' Kerglov papred. E wreg oa he anv Anna Riou ha tri grouadur 'n doaint bet asambles. Unan anezhe oa Marie, an hini all oa Claude hag ur verc'h 'n doaint bet da ziwezhañ pell war-lerc'h, unan a vize graet Etiennette deus outi. Met honnezh oa marv n'he doa ken met daou pe dri miz bennak. Ya, hag ar Balp 'tañ neuze (Ar Balp-se) oa pourchuvet, o ! pell war-lerc'h 'n doa prenet e studi noter, ar Balp oa pourchuvet gant an noter kozh -pas gant an noter- gant paotr an noter 'n doa gwerzhet e studi dezhañ. Ar paotr, eñ oa beleg hag a lare :

- Of ! c'hwec'h pe seizh pe, me gav din, nav bloaz kentoc'h war-lerc'h 'n doa prenet ar Balp ar studi- a lare hag ar Balp 'n doa ket paeet tout ar studi noter d'e dad dezhañ, da dad ar beleg.

¶ Ar Balp lare yao, hag ar person lare nann ! Hag ar Balp 'n doa founiset paper, ha pa 'n doa paseet ur "reçu" bennak emichañs, ha pa 'n doa paseet dirak an tribunal ba' Karaez, peogwir oaint aet da brosezin, A beñ ! ar "tribunal" 'n doa laret : ar paper 'n doa founiset ar Balp oa faos. Setu 'blamour se, kazi sur ar Balp oa kaset d'an toull, me gav din da zigentañ da Vontroulez, ha benn ar fin da Garaez. Met feiz ! ur mare bennak oa eñ maez. Ha 'benn neuze oa ar Revolusion "les Bonnets Rouges" ; ar beizanted oa o komañsal d'en em sevel. Hag hemañ, peogwir... Intelijant oa-eñ, un tamm deskadurezh 'n doa, hag, 'n doa ket niv d'e daoulagad anezhañ ivez, ben ! ne oa ket bet pell kemer ar penn deus outi. (d'e z/daoulagad).

¶ En oa ar cheñ hag unan deus e letaned, hemañ oa deus Brieg ha me gav din 'vez graet e anv "Le Moign". Unan all oa keo met me gav din Ar Mogn, Ar Mogn Bras, gav din, vize graet deus outañ ; me gav din hennezh oa al letanant priñsival. Hennezh 'ni eo 'n doa foutet ar tan ba' maner ar Boissiere ba' Edern. Hag, ar Balp, lakaat ar tan 'ba ur bern manerioù ; peogwir ar re-mañ lar a zo 65 maner a zo bet distrujet 'pad ar ravolet-se (dispac'h). Komañset da sevel un arme peizanted ha lakaet ba' e soñj lakaat un dispac'h bras.

¶ Mod lare oa-eñ sañset da c'hoari gant Anglichen, lod all lare : "Les Hollandais" oa sañset da vont da sikour anezhañ, k erfin, den ebet ne ouie gwall gaer, met erfin ar Balp ne ouie ket e-unan. Met Feiz ! 'Benn ar fin ba' Roazhon oa savet ar jeu, ha deut an Dug de Chaulnes -Eñ oa "Gouverneur de Bretagne", pa 'n doa gallet lakaat ar peoc'h ba' Roazhon, eñ oa deut dre Gwened, dre Kemperle-eno 'n doa... moarvat 'n doa krouget un nebeut mat a dud- ha deut da Gemper.

¶ Hag ar Balp, pa 'n doa gwelet anezhañ o tont warnañ lar d'e soñj : "Gast, lar, damaik me 'm eus ket soudarded awalc'h tre. Dav eo din lakaat un "appel" ba' tout ar parrezioù tro-war-dro : sonet an toksiñ tro-war-dro, hag 'n doa lakaet... oa laret dezhañ 'n dize bet gallet kavout tregont mil peizant da sikour anezhañ. Setu 'benn neuze, ar Balp -laret 'm boa damaik oa-eñ intelijant- ar Balp 'n doa laret d'e soñj : O ! me rank tapout Karaez araok da zigentañ, tapout anezho mat, da gaout peoc'h deus oute, ha war-lerc'h ec'h an d'atakiñ Kemper hag an Dug de Chaulnes.

¶ Met, ar Balp oa un den ha ne oa ket un den brezel anezhañ, un den ne oa ket ur "chef militaire" anezhañ. Setu, d'an ampoent-se ba' Ti Meur ba' Poullaouen oa unan ha vize graet de Montgaillard deus outañ. Hemañ oa unan deus paotred ar C'hreisteiz. Eñ oa soudard, "officier de carrière" sañset. Met, pa oa eñ ba' 'n arme dindan ar Roue oa bet torret peogwir, diouzhtu vize laret un dra bennak dezhañ, pe chef pe pas chef oc'h ober dezhañ, ben ! rae un "tournée" deoc'h. Ben ! 'n doa plantet un "tournée" ba' "tous les chefs" ha setu 'benn ar fin oa bet jetet maez deus an arme, ha oa-eñ deut da chom ba' ti e wreg ba' Ti Meur ba' Poullaouen.

¶ Setu ar Balp lare d'e soñj : "ma mize gallet kaout un den ar mod-se da gomandiñ ma zud, evit mont hent d'an Dug de Chaulnes, peogwir me 'm eus un tamm mat muioc'h a soudarded evit 'n deus an Dug de Chaulnes, eh ben ! Ni zo o vont da lipat hennezh. Setu, eñ da gin de Montgaillard ba' 'n ti Meur. Met, pezh 'ni eo, araok 'n

doa foutet ar tan ba' n'ouzon ket pet maner 'm eus laret araok aze, hag ar peizanted hag eñ -kazi sur ar Balp oa da heul- ar peizanted oaint bet laerezh ba' n Ti Meur. Ha setu Montgaillard ne oa ket gwall gamarad gant ar Balp anezhañ.

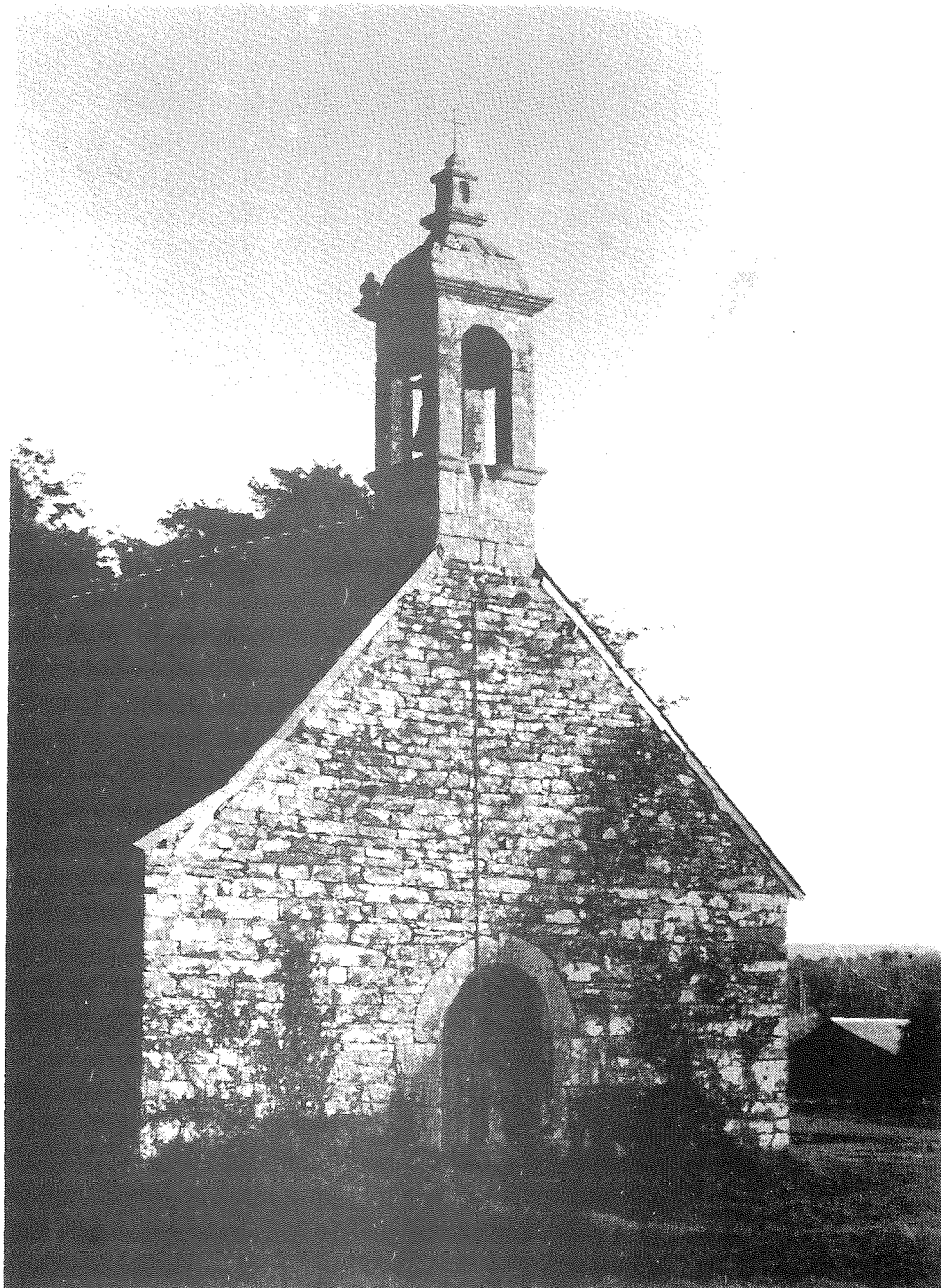
¶ Hag, un dra all oa c'hoazh : Montgaillard -laret 'm boa damaik oa-eñ bet jetet maez deus an arme, arme ar Roue- hag 'n doa mil c'hoant da vont en-dro "dans la cour" ha tout an dra-se. Setu eñ lare d'e soñj : "Gast, lar, ma mize gallet dont 'benn deus le Balp, matrese ar Roue nize pardonet ac'hanon, ha matrese ben ! mize bet droad mont da baj en-dro. Setu, 'keit oa ar Balp diskutiñ deus outañ, ar re... lod lar oa ar Balp oa aet da sellout, unan bennak 'n doa galvet anezhañ deus an traoñ ; ar Balp oa aet da sellout dre ar prenestr. Pa oa troet e gein gant ar Balp, ben ! Montgaillard 'n doa lakaet e "épée" (kleze) treuz ha didreuz korf ar Balp. Lazhet ar Balp ba' ene.

¶ Setu, tout ar soudarded, tout ar beizanted war-lerc'h, pa oa marv o cheñ -ar re-se oa tud n'o doaint ket "discipline" na sort ebet, ne oaint ket soudarded anezhe- pa oa lazhet ar cheñ, ar ravolt oa echuet a peu pre ar mod-se. An dra-se oa tro -me gav din- an 2 deus a viz gwengolo, ya, oa-eñ lazhet d'an 2 a viz gwengolo, ar bloavezh 1675.

¶ gonf -ar Balp 'n doa... ouzhpenn tregont vloaz oa-eñ, tregont vloaz diazezet mat 'benn neuze- hag e gonf oa bet intereset ba' Kerglov. An interamant oa graet ba' Kerglov d'ar 4 miz Gwengolo. Hag ur mare bennak, pa oa deut ar Dug de Chaulnes ga' e droup, pa oa-eñ ur mare bennak pa oa-eñ digouezhet ba' Karaez, deus Kemper, oa graet ur prosez d'ar Balp.

¶ 'ar Balp ne oa ket graet peogwir oa-eñ marv, met d'e gonf oa graet ur prosez. Setu oa dizinteret e gonf, graet ur prosez dezhañ ha kondaomnet da vezañ lakaet war ur rod, ha da vezañ lakaet en-istribilh fias da... maner an Ti Meur.

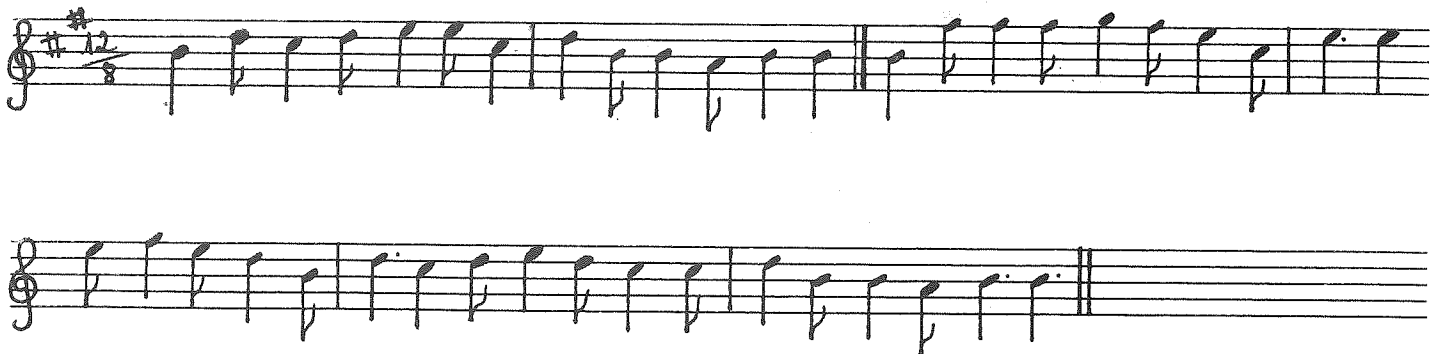
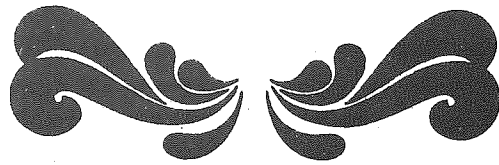
Mañ e gorñ o chom, sañset da chom da vreinañ ba' eno evit deskiñ d'ar beizanted ha 'vit strombiellañ ar beizanted, ampechiñ anezhe da vont d'ober traoù ar-mod-se ken. Ha ba' Kerglov an deiz lenoz, ba' ur chapel -Sant Drezouarn vez graet deus ar chapel- n'eus ket keit 'zo c'hoazh 'oa penn un den marv, hag ar re gozh deus en dro da eno, ben ! lare : penn ar Balp oa-eñ. Ha dindan an diri, evel an da larout deoc'h damaik, dindan an diri mein 'zo ba' eno, ben ! vez diskouezhet ar mein bras lerc'h oa bet dic'houget korñ ar Balp.

Chapel sant Drezouarn ba' Kerglov

Deus ar Balp 'vez kaozeet alies, met deus e wreg ne vez ket graet gwall alies. Ha koulskoude e wreg... ben Feiz ! e wreg he doa bet un tamm bugel dro a-walc'h peogwir, hi he doa bet ur verc'h vihan -'m boa laret damaik, Etiennette oa hec'h anv- honnezh he doa bet ur verc'h vihan d'ar miz Eost 1675 hag eo-hi marv an devezh araok ar Balp, d'an 2 miz Gwengolo. Ar Balp oa lazhet d'an tri. Ar plac'h-tañ emichañs, Anna Riou oa hec'h anv, met n'ouzon ket peseurt plac'h oa honnezh peogwir miz Even d'ar bloavezh war-lerc'h oa euredet gant unan a vize graet Yvon Falc'hier deus outañ. Hag ar bloavezh war-lerc'h 'n doa bet ur c'hrouadur. Ha goude-se he doa dic'hastet mat e-pad ur bloaz pe daou.

ECHU

VOZVEZH KENTAN MA EURED : ton tripl kanet gant
Paotred KERE ba' Gouel ar Stang, miz Eost 1980

GOUEL AR STANK

Dañs ar re wellañ ba' konkour gavotenn ar Stank.

NOZVEZH KENTAN MA EURED

(kanet gant Paotred Kere ba' Gouel ar Stank 1980)

An noz kentañ ma eured, ma 'ma konsantamant

Da servichiñ ar Roue, ret da vezañ kontant

Da servich' ar Republik, ret oa obeisañ

Ha ma dousig Franseza, chom ba'r gêr da ouelañ.

Teve, Teve Fransoazig, teve na ouelez ket

Me a vo daou pe tri blâz, hep doned d'he weled

Paseet e oa an tri blâz, ha pevar zo ivez

Hag ar martolod yaouank, didroig da vale

Ar plac'hig a oa yaouank, gave hir he amzer

Ha neus lakaet ba' he soñj, dimeziñ adarre.

Dimezet hag euredet, deus an daol o koaniañ

Ha 'n om gavas ar martolod, evit goulem da lojañ

Digant ur vatezh vihan diganti neus goulennet

Daoust hag eñ c'hwi larfe din ha lojet e vin amañ ?

Oh nann sur 'ta martolod, amañ 'vefec'h ket lojet

Tud an eured zo deus taol, amañ vimp okupet

Ar martolod oa un den dous ha leun a garantez

Hag ar plac'hig 'n eus respontet "lojet e vioc'h amañ"

Ar martolod oa ur paotr fin, gout a rae an doare

Ha 'n om gave (ba 'e soñj) mont d'an ti a-gostez

Oh ! ya sur 'ta martolod ya amañ vefe lojet

Erru e oa ekselant, sambles gant tud an eured.

GOUEL AR STANK

(gant Per GUICHOUX deus Landelo)

*K (kazetenn ar Menez)
P.G. (Per Guichoux)*

*K : ba' peseurt bloavezh e oa bet savet ar gouel kentañ ba' r Stank
P.G. : Ar gouel kentañ oa savet ar bloavezh 1971.*

*K : 'blamour betra oa bet graet ba' r Stank ?
P.G. : ba'r Stank e oa graet dam oa ar bravañ tachenn e oa evit
ober ar gouel.*

*K : peseurt mod 'poa kavet tud evit sikour ac'hanoc'h ?
P.G. : ...goulenn tout ar re gave din a oa disponibl da zont d'ober
un hanter devezh pe un mare giz-se. Tapet vize... memes lod o doa
graet teir peder gwech hag vize galvet, klasket an eil goude egile,
ar re oa "peupre disponibl" da zont.*

*K : Bez 'oa kalz tud ba' r reunion gentañ ?
P.G. : evit ar reunion gentañ oa goulennet gant an dud o doa c'hoant
da sikour evit ober un "syndicat d'initiative". Ar reunion gentañ
ne oa ket bet kalz tud : dek matrese, 'n er ober tout. Ha warlerc'h
neuze, eizh teiz goude e oa kaset bilhedoù d'ar re soñje deomp oa
gouest da sikour, ar re... tud hag e ouiemp a nize bet bolontez
da sikour. Ha ba' r reunion 'tañ neuze e oamp tre 45 pe 50.*

*K : bez 'oa bet un bern tud ar bloavezh kentañ.
P.G. : ar bloavezh kentañ, ya, oa bet kalz tud, muioc'h evit e oac'h
o c'hortoz, kar bez oa bet sur tre 17-1800 tre yaouank ha tout.*

*K : ar bloavezh kentañ ne oa ket mann ebet ba' r Stank, ne oa ket
lochoù ha traoù ar mod-se ?
P.G. : ar bloavezh kentañ neuze e oa renket ober tout gant tentennoù.*

AR C'HLENVEDOU

(gant Augustine Guyader)

"**Ya**, soñj am eus gwelout ma mamm ober, pa oan yaouank."

- Evit peseurt kleñvedoù vize graet louzoù ?
- Deus ar skoaret.
- Gant peseurt yeot (geot) vize graet ?
- Tri sort yeot oa deus ar porzh, ha deus an tier neuze oa c'hwec'h sort tra. Deus ar porzh oa louzaouenn an divilhenn, hini ar skoaret, ha louzaouenn al laerez. Ha deus..

Louzaenn an divilhenn

an ti neuze oa unan tamm deus ar chuberenn (skubellenn), nav greun holen glas, un tamm huzil deus ar siminal, hag un tamm deus al leur zi, un tamm deus troad an daol, hag un tamm kreun bara.

- Petra 'vize graet gant an dra-se ?

- Eh ben ! ar re-se vize despunet tout, ha vizont lakaet ba' un tamm lien ha vize graet un tamm sac'h lien aze deus al lien, ha vizont paseet an neudenn anezhe d'ober un tamm sac'h, lakaet anezhe tout 'barzh, ha vizont lakaet ar mod-se d'an dud neuze, peotramant d'al loened, ar re vize klañv.

Ma ser ober anezhe vize laret teir Me ho salud Mari, ser ober anezhe. Hag, pa vizont graet goude, vizont lakaet anezhe d'an dud peotramant d'al loened, ben ! vize graet neuze teir gwech sin "de" gras ser lakaet anezhe.

- Ha pelec'h oaint lakaet ?

- D'an dud vizont lakaet deus... 'n istribilh deus o hiviz ga' ur spilhen, ar mod-se ne vizont ket gwelet anezhe. Ha d'al loened neuze a-wechoù vizont lakaet gant un neudenn deus kelc'h ar gouzoug. Met a-wechoù kavec'h re anezhe a ziskrape setu denne anezhañ kuit, setu alies vizont lakaet 'n istribilh ba'r c'hraou.

- Ya, pet devezh oa dalc'het ar sac'h 'n dro ho kouzoug ?

- Ben ! nav devezh vize dav delc'hel anezhañ hag, war-lerc'h nav devezh neuze vize tennet kuit ha vize jetet ba' n tan, vize dav deviñ anezhañ.

- Ha ma oaint ket pareet ?

- Ben neuze, vize dav ober c'hoazh, teir gwech vize dleet ober ma vizec'h pareet mat. Ha vize graet memestra,

e-ser lakaat anezhañ en-dro adarre. Teir gwech sin de gras adarre, memes mod vize graet.

- Ba' peseurt mare deus an deiz vize despunet ar yeot (geot) ?

- Pa vez kuzhet an heol 'blamour muioc'h vertuz he déus.

- Ha bez 'oa ur mare 'pad an deiz evit ober al louzou ?

- Pa vize kuzhet an heol eo, vize graet anezhañ pa vize kuzhet an heol.

- 'Blamour da betra ?

- 'Blamour, mod-all, 'n doa ket kement 'perzh.

- Ba' peseurt mare deus ar bloaz vize despunet ar geot ?

- O ! pad ar bloaz vez kavet deus oute.

- Pad ar bloaz...

- Ya, ya, 'pad ar bloaz 'vez kavet deus oute. Bez 'zo takadoù 'n eus ket deus oute met, ba' r ger-se memestra, 'n ur glask mat, vez kavet.

- Peseurt mod skoihle an dud ?

- O, a-wechoù, evel ar vugale vihan aze, a-wechoù ma chom an dud par da sellout deus oute, hep larout Doue rae yec'hed peotramant dour benniget dezhe, ben ! a-wechoù oaint gouest da skoilhañ anezhañ. Peotramant a-wechoù al loened memes mod ivez, eh ben ! tapont un taol avel ba' 'n ene ba' lec'h vize re yen.

- Evit an dud ivez ?

- An dud memes mod ivez ya.

- Kalz tud rae louzoù ar mod-se ?

- O ! ne gav ket din moarvat, 'm eus ket bet klevet a raent 'met unan c'hoazh, ha ma mamm rae neuze sur. Met mod all n'ouzon ket ma raent, 'n eus ket bet ouiet gwech ebet.

- Ar re teue da gavout ho mamm evit kaout louzoù roe arc'hant.

- O ! an dud vize kontant sertanamant c'hat, ne faote ket dezhi kemer nann ebet digant den ebet, met, an dud vize kontant pa vident pareet setu roent un tamm gwerzh butun dezhi, peotramant lod all a-wechoù zegase ul lur amann, pe un dra bennakat da "rekonpansiñ" anezhi. O memesmod, rekonpansent anezhi mat pa vident pareet.

- Ho mamm rae louzoù evit al loened ivez ?

- Ya, ya, memesmod ivez evel evit an dud ivez memesmod vize graet.

- Gant piv he doa bet desket ober louzoù ?

- Ben ! digant he zud ivez, digant he mamm he doa hi bet desket ober ivez.

- Kalz tud teue da gavout ?

- O ya ! dont a rae forzh

- Tud klañv teue papred da gavout ho mamm peotramant hi ae 'wechoù da welout anezho ma oaint gwall glañv.

- O ! hi n'ae ket ! an dud teue ; a-wechoù teue ; a-wechoù teue o mamm peotramant o zad, ur c'hoar bennak dezhe erfin unan bennak deus o zud teue.

- Ho mamm ouie ober louzoù all evit ar c'hleñvedoù all ?

- Nann, nann, ne rae ken 'met deus ar skoaret, ne rae ket met deus an dra-se. Ya, met laret vize din, peogwir ma mamm he deus bet klevet larout alies sur : lakaat un tamm kreun bara ba' ho kodell ha yit rout da bourmen, ar mod-

se an dra-se harz ac'hañoc'h da skoilhañ ba' un droug, gouzout piv ma chom an dud da sellout deus oudoc'h , rayo ket tort bet deoc'h. Un tamm kreun bara ba' ho kodell, an dra-se ampech tout 'vez laret.

¶vel deus ar boan gein aze, deus ar boan izili oa un dra a oa mat ivez : kerc'h kraz, e vize krazet kerc'h war an tan ha vize lakaet anezhañ ba' un torchour hag e vize paket an torchour en-dro dezhañ, vize lakaet peder spilhenn ba' pep korn evit ampech ar c'hrec'h da zont 'maez, ha vize pozet anezhañ ar mod-se war gein, ba' dindan an hiviz war 'r c'hroc'hen vident lakaet anezhañ 'giz-se, ha vize lesket anezhañ keit vize tomm anezhañ. An dra-se oa mat-tre evit ar poan gein, an hini nize poan gein alies.

- Petra vize graet evit ar wenaenn ?

- Ben ! evit ar wenaenn 'm eus bet klevet ha oa mat... evit ar gwenoù (gwenaennoù) peogwir gwenoù vez graet deus an dra-se, ur wenaenn vez graet pa vez ken 'met unan met ar mod-all vez graet gwenoù deus oute.. 'm eus klevet ha vize mat sur, ma zegouezh un hent ba' lec'h 'zo ur wazh dour bennak, ba' lec'h eo eñ aet an dour, met ma zegouezhec'h neuze , hep mont da glask, kar ma yit da glask n'eo ket mat ivez. Ben, frotiñ an eon deus outi e vez laret ec'h a kuit.

- Gant an eon ?

- Ya, an dra-se 'zo mat-tre, met pas ma 'it da glask anezhe, ma zegouezhec'h, nes gouzout dare deoc'h.

ECHU

AR C'HLEÑVEDOÛ

Augustine GUYADER

AR MEL

(gant Henriette Marzin)

ya 'vat sertenamant 'm eus soñj gwelet vat oc'h
 a ja v'et serteñamn m oes s'öz fye:l hat
 ober gant ma zad 'rae ar goloenn ha tout, setu taoliou-gwenan 'oa f'out
 ho:r ga me dad re: ar g'olj:n a tut 'sete 'tolju gye:n oa fut
 pegement pa veze deut ar mare da lazhañ anezhe e-barzh miz gwengolo pa
 'piñmn pe vij d'od a'r ma:r de law ne ba mij yengolo pe
 veze ket ken gwinizh-du peogwir ar gwenan az ae war c'horre ar gwinizh-
 vi ce cin 'gyinis ty 'peeir a gye:n he: var gor a gyinis
 du da glask o boued 'ta. Setu pa veze ket ken boued, troc'het ar gwinizh-
 ty de glasg o bwet ta se pe vi ce cin bwet troh a 'gyinis
 du, setu 'veze deut ar mare da lazhañ ar gwenan neuze.
 ty 'sete vij d'od a ma:r de law ar gye:n noeh

Setu veze preparet, neuze veze graet un toull ba'n
 'sete vij prepa:rd noeh vi gre on tul ba r
 jardin, diouzh ar noz ez aer d'ober pa vezent aet tout da gousket neuze,
 ze:rn doeh no:z he:r d o:r pe vip Et tut de 'gu:set noeh
 mod all e vijemp bet flemmet gante. Setu veze graet un toull ba'n douar
 mod al vim be 'flemmed 'gate 'sete vi gred on tul ba n 'dowar
 neuze, hag e veze lakaet tri broch keuneud ba'n douar hag e veze lakaet
 noeh a g e vij 'la:ket tri brof ce:nd ba n 'dowar a vij lak
 ar soufr. Ha ma zad gant ur vouestad alumetez a c'hwezhe ar soufr, a
 ar suf a me da:d ga r west aly'mets hwe:h er suf a
 dape ar goloenn a-ziwar ar pont neuze ha lakae anezhi war he genou ba'n
 'da:pe r g'olj:n ziva r pont noeh a 'lake nei va e 'hi:nu ba n
 toull. Ar re-se vezent ket pell anezhe, mouget 'vezent diouzhtu gant
 tul a re h vip ce pe:l ne 'mu:ged vip dox'ty ga:
 ar soufr ha setu hemañ gant ur skouarn da selaou anezhe ha da welet pen
 r suf a 'sete hem ga ar 'skouarn de zilaw ne a de vel pen
 da vare vije moien sevel ar goloenn hag eñv vezent marv tout, hag eñv
 d va:r vij 'mojen ze:vl ar g'olj:n f eñv vip 'ma:rw tut f eñv

ne glevemp ket anezhe ha pa veze ket klevet ken hini ebet, setu 'veze cheñchet
'glejsem ce ne: a pe vi ce kle:t cin hãe bet 'sete vi sēs
tu d'ar goloenn neuze, hag e teuemp en ti gante neuze ha 'veze lakaet neuze
ty dar gólō:n nœh a 'tøem ti gũte nœh a vi 'laket nœh
'vit ternañ ar c'hoar e-maez deus ar goloenn neuze ha veze lakaet ba' un
vi ten ar xwa:r mez dōz ar gólō:n nœh a vi 'laket ba on
tamouez ha lakaet ar tamouez a-us ur sailh neuze eh... da... dam d'ar mel
'tã:wes a 'laket an 'ta:ws ys or zal nœh ε: dē: dãm dar me:l
da zont 'maez deus ar c'hoar a-hed ar noz ha 'veze flastret ar re-se neuze
d zōn mez dōz a xwa:r he:d a no:z a vi 'flastre re:s nœh
gant ul loa goad 'blam dezhe da zont e-maez ar lonusañ ma c'hallent neuze.
ga ol lwa gwat blãm dē dē zōn mē:s fō'nys ma halep nœh

Setu goude-se neuze an deiz war-lerc'h vintin neuze pa veze
'sete 'guze nœh n de var leŷ vitin nœh pe vi
leun ar sailh mel neuze, veze dav lakaet anezhañ ba' podou ; ba' Kontun
lœn a zal me:l nœh vi daw lak nãw ba 'po:du ba Kontun
ba' du-mañ neuze veze lakaet anezhañ ba' ur c'helonn neuze peogwir 'veze
ba dy:m nœh vi lak nãw ba or hi'lo:rn nœh 'peeir viz
kement all : 'vezent ket lazhet tout anezhe sertenamant, bez 'veze teir
cem'del vip ce 'la:et tut ne serte'nãmn 'vize 'tejer
pe peder vamm 'blam da zalc'her ar gwenan neuze evit ar bloaz a zeu.
pe 'pi:der vãm blãm dē zah ar gwē:n nœh vi ar bla: zō

- Ba' peseurt mare vize graet ar mel ?

- Ba' miz gwengolo. Miz gwengolo, ya, pa vez donnet ar gwinizh.

- Kalz tud a rae mel, war ar maez ar mod-se ?

- O ! ya 'vat, tanv oa ar plasoù ne oa ket gwenan. Hag ar re-se, pa vize un taol gwenan, kontunu ba' miz eost pa vez tomm hardizh, veze laret deomp : "n'ez ket re..." pa ez ae ma zad ha ma mamm d'ar park da labourat. "N'ez ket... gwall re bell eo, ha chom eno 'n dro kêr gant aon e savo un taol gwenan".

Setu e save un taol gwenan, e veze dav deomp plasañ an trebez ha neuze an alc'houez evit skoiñ dezhe, d'ober trouz dezhe 'blamour dezhe da bozañ war ur wezenn brun pe ur wezenn avaloù. Mod all, ma welfec'h anezhañ o vont kuit... ez aen fonnus da larout da ma zad da vont d'ar gêr : emañ an taol gwenan o vont kuit.

Va, pa teuemp a-benn da zalc'her anezhañ ba'n gêr ni 'veze fougeet. Pa teue eñ da zebriñ e verenn vihan, o sell : aze emañ. Neuze vize klasket ur goloenn doc'htu neuze ma zad ouie lakaat ur banne laezh ba' e genou -'m eus soñj gwelout anezhañ- ha 'strinke ur banne, flabouse ur banne laezh ba'n goloenn 'blamour dezhe da zont 'barzh da gaout un tamm boued. Ha setu vize lakaat ar goloenn ba' beg ar forc'h ha vize hejet anezhañ -an taol gwenan neuze deus beg ar wezenn avaloù neuze... ha lakae ur sac'h war e benn ha war e fas, hag ul loeroù lakae eñ war e daouarn- 'm eus soñj gwelet anezhañ lakaat loeroù war e daouarn, blamour dezhe... 'blamour dezhañ pas bezañ flemmet gante. Setu, pa veze hejet mat, veze taolet en-dro ba'n pont neuze ha taole un tamm plouz warnañ hag ur mell maen peotramant ur golo kuit d'ar glav d'ober warnañ.

- Petra vize graet gant ar mel ?

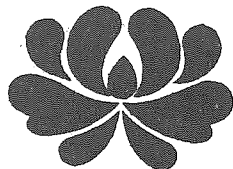
- Ni ouie lakaat anezhañ war hor bara, peotramant pa veze enrhumet an dud : ba'l laezh tomm deus ar goañv, deus noz araok mont da gousket aze.

Ma ma zad rae ar goloenn e-unan, vize plouz hir, vize oc'h ober ba' r bern plouz, 'm eus soñj gwelet anezhañ o klask ar plouz hir ha drez ; 'vize faotet an drez ha vizent lakaet da sec'hiñ ba' mantel ar siminal, hag an dra-se e vize eñ oc'h ober.

- C'hwi 'peus laret alies vize lakaet ar goloenn war ar pont. Petra eo ar pont ?

- Ar pont, evit pozañ an taol gwenan, e vize lakaet daou maen ha lakaet ur mell maen bras goude-se, unan ront neuze, ha war, ha war hennezh vize paseet ar goloenn, ha war gorre ar goloenn vize un tammig toull dre lec'h ez ae ar gwenan ba'r goloenn neuze, ez aent ha teuent maez da vont da glask o boued.

ECHU

AR WENN AVALOU

(gant Anna ROLLAND)

Kanomp bep ur ganaouenn, kanomp war un ton trist
Koueet eo ar wenn avaloù, war 'r bloaz-mañ no ket chistr

Un devezh glav hag avel, e-kreiz miz gwengolo
Ar maleur oa degouezhet war ar wenn avaloù

Ar maleur oa degouezhet, bremañ war mamm ar chistr
! kredit da lonkerien, evidomp a vo trist.

Va-unan pa 'm oa klevet ha oa kouezhet ar wenn
Ar bloaz-mañ vo dizonet tout an holl vambocherien

Kriz ha kalet eo klevet rentañ kont deus ar maleur
Oa degouezhet an deiz all en tu nec'h deus al levr

Bonnezh a oa 'r c'haerañ gwenn, a oa 'barzh ar vro-mañ
Ha 'n eus lakaet kalz tud, alies da ganañ

Da ganañ pe da zañsal, pep hini hervez e vro
Me 'z eo H. al Lonker me am eus graet ma lod

Galoupet am eus tammoù, partout demeus ar vro
Ne gaven netra gwelloc'h 'vit ar wenn avaloù

Ar chistr a zo ul likeur, ya pa va lesket pur
Da galz a Vretoned 'n eus graet kalz plijadur

Met pa vez brein he gwrizioù vo ret d'ar wenn kouezhañ
Ganeomp eta tud yaouank a c'hoarvezho memestra

An dra ra deomp da gompren n'eo ket homañ aze hor bro
Koulz 'vel ar wenn avaloù, tout a ni finiso

Me a zo bet komañset da ober ma micher
Ma c'hallin kaoued ur plac'h, ne vanko dezhi mizer

An den 'n eus graet ar zon-mañ zo un den bras a spered
A zo savet a-viskoazh e-mesk ar Vretoned

Sant Yann deus an Toull-dous, Belvue hag ar Vouchenn
Ar re-se zo en-dro din-me e-giz ur gurunenn

Un anv da Zoue pa vin marv, sonet ket kleier din
Ar gwin hag ar boutailhoù, ar re-se a sterlinko din.

ECHU

NOTENNOU

wenn : wezenn
'm oa : am boa
no : ne vo
kaoued : kavout

kalez : kalz
demeus : deus
koueet : kouezhet
'n eus : he deus

DISTAGET

bloaz : blâ
avaloù : avalo
gwrizioù : gwrioù

galv : glao
honnezh : houzh
kouezhañ : koueo.

GAVOTENN (BINIOU)

(Le Meur - Toutous)

An ton doupl-mañ 'zo bet sonet gant Yann MEUR ha Mich TOUTOUS ba' Gouel ar Stang ha ba' n F.D.-F.N. da Sul Fa sk ba'r C'hastell Nevez. Ar renkamanchoù 'zo graet gant ar sonerien war an tomm.

The musical score consists of eight staves of music in treble clef. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/8 time signature. The music is written in a single melodic line. The notation includes eighth and sixteenth notes, rests, and various accidentals (sharps, naturals, and flats). There are several dynamic markings: 'f' (forte) at the beginning of the second staff, 'p' (piano) at the beginning of the third staff, and 'B' (basso) above the first note of the seventh staff. The score concludes with a double bar line at the end of the eighth staff.

RIMODELL AL LOENED

(gant Per Poher)

☉ ya ! me a da larout un tamm rimodell verr deoc'h a zo bravoc'h evit an dra-se. Met e-barzh homañ 'neus ket kaoz an diaoul ba' enni.

- Gant ar veleien ?

- Nann, nann, ar veleien n' eus ket ivez. Matrese c'hwi 'peus klevet honnezh ivez.

- O ! Me 'm eus klevet traoù, met 'm eus ket klevet tout an traoù c'hoazh.

- Nann, nann, met homañ 'zo un tamm hini verr

☼a' foar ar C'hastell Nevez ouzoc'h awalc'h ba' Duchenn C'hlas amañ, neuze oa ar plas ba' traoñ amañ 'giz-mañ. 'Benn neuze ne oa ket graet...

- Ar voutig bras ba' nec'h...

- Nann, ar "machine" petra du-se, n'eo ket ar rallye eo-eñ. Bon !

- N'eo ket kazino eo ivez !

- A nann ! n'eo ket kazino. Neuze oa an traoñ amañ ba' dindan ar gwezoù, ar saout...

- Bremañ n'eus ket gwez ken...

- Ar saout, ar moc'h, ha tout e vezent eno. Deñved veze ivez. Ha vez ar g... bras o klask kaout anezhe evit netra. Setu, ba' Duchenn C'hlas amañ neuze oa an hini gozh o talc'her ar bistrot, peseurt anv oa honnezh... gwreg Herve Direson, honnezh

oa o talc'her... vize graet an Hotel deus an dra-se; 'lec'h 'mañ
-petra din-me bremañ- Pierrot Kourte. Bon, setu oaint eno, degouezhet
aze o daou. Ar re-se oa bet ober o c'honjeoù asambles ha n'o doaint
ket en em welet n'ouzon ket pegeit oa !

Setu dav mont d'evañ ur chopin koa ! Bon, setu
ez aent ba'r bistrot. Setu oa evet daou -ouzoc'h awalc'h- pep hini
'n doa paeet e "dournée". Setu, goude-se, pa oaint deut war ar
ru en-dro, o kontañ kaoz, unan anezhe lar d'an hini all :

- "Met, lar eñ, o sellet deus outañ aze, met...
loened 'zo ganeoc'h ?"

- "N'eus ket, mallozh an Doue, ha gast ! kar
chañchet 'm boa ma roched 'benn dont deus ar ger !" lar eñ.

ECHU

RIMODELL AL LOENED

Per POHER

SON MENEIOU KERNALL

Ha pa oan 'n oad da eiz vloaz, d'ar skol me oa kaset
Deskiñ lenniñ ha skriviñ, koazeal ar galleg

D' an oad a bevarzek vloaz, me oa kerc'het d'ar ger
Deskiñ labourat douar, honnezh eo an tristañ micher

Ha pa oan kerc'het d'ar ger, vizen o tiwall ar saout
Vize ganin peder buoc'h laezh, un annoarig, ur maout.

Vize ganin peder buoc'h laezh, un annoarig vihan
Vize ba' lein beg ar menez, o tiwall ne ma-unan

Ha deus beg lein ar menez, me wel ar vro tro-war-dro
Me rae ma reflexion war marvaihoù ma bro

Gwel a raen tour Lanzignag, Plowie ha Poullaouen
M' eur ober ur sell a gostez, me wel Plowie deus Kleden

Gwel' a raen Mene'ioù Gourin betek Roudoualleg
Hag e tuchenn sant Mikael, ur c'hornat mat deus Speied

Ha pa oan me pemzek vloaz, 'oan ket ken ur paotr saout
Oan komañset da zañsal, un tammig gant ar merc'hed

Pe oan-me e hwezek vloaz, o renañ ma seitek
Me 'ma choazet 'giz mestrez, ur vragig garfantenn

Me 'm oa choazet giz mestrez ur vragig garfantenn
Hag he blev a oa melen, melen ma oant frizet

Hag he blev a oa melen, melen ma oant frizet
An daoulagad oa 'n helfenn evel div steredenn

An daoulagad oa 'n helfenn evel div steredenn
E soñje din e oa un ael deus an neñv diskennet.

Devezh pardon Landelo, na goude ar gousperoù

Me remerkas ma mestrez, ober tro ar ruioù

Me remerkas ma mestrez, un nebeut kanfarted

Un nebeut paotred delikat, deus kostez Kolloreg

An devezh warlerc'h vintin, kerkent 'vel ma oa sklaer

Ar c'hentañ tra ha miou graet : skrivañ de'i ul lizher

de'i war al lizher-se, serten me miou lakaet

birviken na james, 'teuin ket ken d'ho kwelet

Va mestrez zo ur plac'h vrav, memes eo-hi digourdi

karefen memes kousket 'sambles ganti

karefen memes kousket noz er gwele

Arotañ de'i penn he daoulin, bouchoù de'i bep mare

Kanet gant Paotred Bernard deus Plone
ha kompozet gant Nedeleg deus Landelo.

SON "PAOTRED AR C'HOAD"

Son "Paotred ar C'hoad"

Son Paotred ar « Brezel kuz » : F.T.P.
hag F.F.I. eus Gwipavaz, Kêrhor, ar Fo-
rest ha Landelo.

Diskan

Sell'ta ! Brao-brao ! Paotred ar C'hoad
You, dir ha dir ha tan !
Sell'ta ! Brao-brao ! Paotred ar C'hoad
O vont holl d'an emgann !

O Breiz-Izel, o kaera bro,
Kinklet c'houek ha dispar !
O Breiz-Izel, o kaera bro,
Plou glaskfe ho tiskar. ?

Plou'ta glaskfe naska tud Vreiz
Ha krenna berr o fri ?
Kentoc'h ni 'n emganno noz-deiz,
Hep kousket na debri !

Tan zo war vor, tan zo en èr
Hag e pep korn d'ar bed :
An drouk-spered, 'n em c'hraet boser
Lak an holl war o jed.

Eur c'haol'g t'èr, hanvet Hitler,
Gra eus Breiz eur garniel !
War zao, paotred, ha dir en èr !
Harp d'hor mamm Breiz-Izel !

Pétain, Laval, ha ped Judas
Deus gwerzet hon enor.
Ar groug vo gopr an dud ganas
E Frans hag en Arvor !

C'houezomp an tan war bep menez,
C'houezomp tan ar brezel !
« Tant-z-argad 'lein ar menez »,
Gant lorc'h zeu d'hor gervel.

O Bretoned, ni tud kalet,
Daoust ha ni vo trec'het ?
Vit Breiz dalc'hmat ha Frans b'pred,
D'ar c'hoad, d'ar c'hoad, paotred !

Kerse vezo ganit Hitler,
Mevl bras an Ankou !
Ni 'n em zisdleo war da ler,
Ha war ler da zhaoulou !

Mour a vil « Boch » ne 'z aint ket kuit :
Va c'hleze zo ruz-gell !
O gwad a ruilh ! Va bro, bevit !
Bevit, o Breiz-Izel !

Frans ha Breiz-Izel, 'vel diou c'hoar,
A gerz brao, dorn-ha-dorn,
Baz d'an trubard, d'an den digar
Deus gwerzet park ar forn !

Diskennet ez int d'an ifern
Mac'herien Frans ha Breiz !
Barz ar garniel 'majnt, vern-ha-vern,
Boued-kon ha boued-ar-bleiz !

Diskan-diweza

Setu aman Paotred ar C'hoad !
You ! dir ha dir ha tan !
Setu aman Paotred ar C'hoad,
Ganto maout an emgann !

AR GWIR-GILHOG,
barz Landelo

NOTENNOÙ DISTAGAN

KAOZEET

ba' r gêr
ga'n
'n dra-he
'vit
ahe
neuhe, neuñ
matrese
eu
'bet
de
pe, be
'benn
'raok
d'hont
blâ
kim
me zo 'tebi
hez
hem', houm'
dam
blam' bet'
azeo, azeet
poëo, poët
kleo, kleet
aneo, aneet
lar't
bez'
teuiñ
kleñvejoù
na
na
naint
raolt
säet
pe

SKRIVET

e-barzh ar gêr
gant an
an dra-se
evit
aze
neuze
marteze
ivez
ebet
da
pa
a-benn
araok
da vont
bloaz
ken
me zo o tebriñ
hennezh
hemañ, houmañ
abalamour
abalamour da betra
azezañ, azezet
poazhañ
klevout
anavezout
larout
bezañ
teuziñ
kleñvedoù
'n doa
he doa
o doaint
ravolt
savet
pa

de, deu
warneoñ
parrechoù
on, o
kao
chetet
c'haoñ'
diazeet
benn neuñ
bez = be
vi
d'hont (dont)
deskuet
hon'

da
warnezhañ
parreziou
un
kaout
jetet
ac'hanon
diazezet
'benn neuze
bezañ
evit
da vont
diskouezet
honnezh

- NOTENNOÙ POCHOÛ -

SEBASTIAN

da gin
matrese
ar plac'h-tañ
papred
ba'
mize
nize
vize

davet
marteze
ar plac'h-mañ
bepred
e-barzh, e
am beze, am bije
en defe, en dije
veze.

AR C'HLENVEDOÛ

ur skoaret
laerez

e galleg : un sort (jeté)
e galleg : panari

AR MEL

kontunu

a-gustum

TAOLENN

DRE RENK

LODENN 1.

Ur poz araok.....P. 3
Istor Kastell Gall.....P. 5.6.7.8.9.
Istor Sebastian Ar Balp.....P. 10.11.12.13. 14.15.16.
Gavotenn "Nozvezh kentañ ma Eured"..P. 17
Gouel ar stank.....P. 18.19.

LODENN 2.

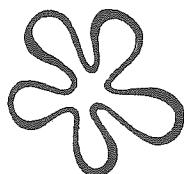
Ar c'hleñvedoùP.20.21.22.23.24.25.
Ar wenn avaloù.....P.26.27.28.29.
Ar mel.....P. 30.31.
Ton biniou.....P. 32
Rimodell al loened.....P. 33.34.35.
Son "Meneioù Kernall".....P. 36.37.
Son "Paotred ar C'hoad".....P. 38

Notennoù.....P. 39.40

Taolenn.....P. 41.

LEVRIG SAVET GANT "KAZETENN AR MENEZ" ha "SKOL AN EMSAV"

MIZ DU 1980

Gouel ar Stang

